

Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve İktisad, Bütçe ve Maliye encümenleri mazbataları (1/513)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayn : 6/5162

20 - X - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Muamele vergisi hakkındaki 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanuna ek olarak Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - XI - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

1 haziran 1940 tarihinde meriyet mevkiine girmiş olan 3843 sayılı muamele vergisi kanununun tatbikatında bazı küçük müşküller görülmüştür. Bu müşküllerin, mevcut hükümlerle izalesine imkân bulunmadığı cihetle işbu kanun lâyihasının tanzimine zaruret hâsıl olmuştur.

1 — Küçük ölçüde muharrik kuvvet ve az miktarda işçi kullanmak suretile mühim miktarda imalât yapmaları veyahud icra eyledikleri sanatınbünyesi parçalanmağa müsaid bulunması dolayisile küçük sanat muafiyetinden istifade ettirilmemiş ve vergilerini götürü usulde ödemeleri tecviz edilmiş olan sanayi erbabı meyânında bulunan bazı mükelleflerin defter tutmak ve beyanname vermek gibi formaliteleri ifa edemeyecekleri anlaşılmış olduğundan, bunların vergilerinin götürü usulde alınması zarurî görülerek lâyihaın birinci maddesi bu maksadla tertib edilmiştir. 3843 sayılı kanunun 27 nci maddesi mucibince götürü verginin, talebi takib eden malî yıldan itibaren tatbiki lâzım geldiğinden gerek bu mükelleflerin gerek 3843 sayılı kanunla yeniden mükellefiyete girmiş olub da götürü vergiyi talep etmek hakkını haiz olanların 1940 malî yılı vergilerinin de götürü usulde alınabilmesini temin için maddeye ikinci fıkra eklenmiştir.

2 — Muamele vergisi tatbikatında toptancı sayılmış olan bazı ticarethanelerle perakende satış yapan filyal, şube ve satış mağazalarının bir günde mühim kalemlere baliğ olan satışlarının emtia idhalât ve ihracat defterine cins ve nevi itibarile kaydedilmesi zaman ziyamı mucib olmakta ve bazan büyük müşkülât arz etmektedir. 3843 sayılı kanunun 31 nci maddesi mucibince tutulması mecburî olan faturalara, teslim edilen mamulâtın cins ve nevelerile vahid satış fiyatlarının yazılması ve aynı kanunun 82 nci madesi mucibince fatura kopyalarının tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması ve salâhiyetli memurlara ibraz edilmesi mecburî olduğu cihetle filyal, şube ve satış mağazası bulunmayan toptancı ticarethane ve müteahhidlerle gerek toptancıların gerek sınaî müesseselerin filyal şube ve satış mağazaları için faturalarda yazılı olan nevi ve vahid fiyatların ayrıca emtia idhalât ve ihracat defterine geçirilmesinden sarfınazar olunarak, satılan mamulâtın nevelerile vahid satış fiyatları gösterilmeksizin cins itibarile miktar ve satış bedellerinin birer kaleme emtia idhalât ve ihracat defterine geçirilmesine icabı hale göre müsaade etmek hususunda Maliye vekâletine salâhiyet verilmesi faydalı olacağı düşünülmüş ve bu maksadla lâyihaın ikinci maddesi kaleme alınmıştır.

3 — 3843 sayılı kanunun meriyetinden evvel cari hükümlere göre muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı onu geçmeyen sınaî müesseseler bilâistisna vergiden muaf bulduklarından muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı onu geçmeyen tabakhaneler de bu muafiyetten istifade etmişlerdir. 3843 sayılı kanunun 12 nci maddesile muharrik kuvveti ve işçi sayısı her kaça balığ olursa olsun debağat müesseseleri mamulâtı muafiyet haricinde bırakılmış ve götürü vergi usulüne de kabul edilmemiş olduğundan bu tabakhanelerin beyanname vermeleri ve defter tutmaları icab etmiştir.

Diğer taraftan 3843 sayılı kanunun meriyetinden evvel muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmeyen meşin ve sahtiyan fabrika ve imalâthaneleri vergiden muaf bulunmakta idi. Bu muafiyet yeni kanunla da ipka edilmiş ise de muafiyet munhasıran meşin ve sahtiyan imal eden müesseselere verildiğinden ve halbuki bu müesseselerde yalnız meşin ve sahtiyan imal edilmeyip bunlarla birlikte vaketa ve gön gibi deriler de imal edilmekte olduğundan meşin ve sahtiyanın başka imalâtı da bulunan tabakhaneler muafiyetten istifade edememişlerdir.

Geliri az halkın ihtiyacını karşılayan ve memlekette yerleşmiş eski bir sanat şubesini teşkil eden tabaklığın kendi sahasında yaşamasını ve inkişafını temin ve bu sanat müntesiblerine sıhhi vaziyetlerini ıslah imkânını da ihzar eylemek, aynı zamanda büyük debağat sanayiini de rekabete ve parçalanmağa maruz bırakmamak üzere muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı günde onu geçmeyen tabakhanelerin tamamen ve muharrik kuvvet kullanan tabakhanelerin muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı günde onu geçmemek, dolab ve palamut, mazı gibi taneli ve debağatta müstamel maddeleri öğütmeğe mahsus değirmen ve bir de su tulumbasından başka tesisatı bulunmamak ve meşin, sahtiyan, vaketa, astarlık derilerle kösele evsafını haiz olmayan ve silindir amelîyesine tâbi tutulmamış gön imal etmek şartları ile muamele vergisinden muaf tutmak ve bu derilerle birlikte rujan, maroken, eldivenlik, glâse, kumlu ve fantazi deriler gibi mamulât da vücade getirdiği takdirde yalnız bunlardan vergi almak muvafık görülerek üçüncü madde bu maksadla tanzim olunmuştur.

4 — Muhtelif maddelerden istihlâk vergisi alınmasına dair olan 2731 sayılı kanunla bazı fabrika ve imalâthanelerin buğdayı koruma vergilerinin maktuiyete bağlanmasına dair olan 2820 ve Dahilî istihlâk vergisi kanununun 10 ncu maddesinin tadili hakkındaki 2796 sayılı kanunlarda vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsili muameleleri. 2430 sayılı kanuna atfedilmiştir.

Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanun meriyete girdiği tarihten itibaren 2430 sayılı kanun ilga edilmiş ve sözü geçen vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muamelelerinin de yeni kanun hükümleri dairesinde cereyanı tabîi bulunmuş ise de, o vergilere aid kanunlarda bu muameleler 2430 sayılı kanuna numarası zikredilmek suretile atfedilmiş olduğundan ileride bu yüzden bir ihtilâf ve tereddüde mahal kalmaması için bu vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muamelelerinin yeni Muamele vergisi kanunu hükümleri dairesinde iera edileceğine dair dördüncü madde vücade getirilmiştir.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/513

Karar No. 18

20 - XII - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi hakkındaki 3843 numaralı ve 28 - V - 1940 tarihli kanuna ek olarak Maliye vekâleti tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 - XI - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mu cibesile birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olmakla Maliye ve İktisad vekilleri hazır oldukları halde tedkik ve mütalea olundu.

İşbu kanun lâiyhasının bazı küçük sanat erbabını defter tutmak külfetinden kurtarmak ve istedikleri takdirde götürü vergiye bağlanmalarını mümkün kılmak ve memleket menafii bakımından teşvik ve himayeleri faydalı bulunan bazı küçük sanat erbabını da muamele vergisinden muaf kılarak kalkınmalarını temin eylemek maksadile hazırlandığı gerek esbabı mucibede dermeyeran olunan mütalealardan gerek alâkalı vekillerin verdikleri izahlardan anlaşılmiş olmakla kanun lâiyhası heyeti umumiyesi itibarile şükran ile karşılanmağa lâyük görülmüştür.

Birinci maddede Encümenimizce yapılan değişiklik defter tutmak usulünden götürü vergiye bağlanmak usulüne geçmek salâhiyeti verilen küçük sanat müesseseleri meyanına muharrrik kuvveti olmıyan ve işçi sayısı müessese sahibi ile birlikte üçü geçmiyen boyahaneleri de idhalden ibaret bulunmuş ve bu hususta Hü-kümet de muvafakat eylemiştir. Bu madde ile verilen salâhiyete istinaden götürü vergiye tâbi tutulmalarını istiyenlerin 1940 malî yılı vergilerinin de bu kanunun meriyete girdiği tarihten bir ay içinde yazı ile müracaat ettikleri takdirde dileklerinin kabul edilmesini âmir

bulunan ikinci fıkra hükmünden, şimdiye kadar 1940 senesinin geçmiş olan aylarına aid muamele vergilerini ödemiş olanların da istifade edib edemeyecekleri meselesi üzerinde durulmuş ve Maliye vekili bunların da istifadesi tabii bulunduğunu beyan eylemiştir.

Encümenimiz de bu mütaleada bulunarak keyfiyetin mazbatamızda işaret edilmesini kararlaştırmıştır.

İkinci madde aynen kabul edilmiştir.

Bu defa muamele vergisinden muafiyeti kabul edilen bazı maddeler arasındaki astarlık tabirinden maksadın küçük bacak hayvan derilerinden yapılan astarlık olduğu verilen izahattan anlaşılmiş olmakla tatbikatta her hangi bir tereddüde meydan verilmemek üzere bu cihetin tavzihi muvafık görülmüştür. Üçüncü maddede bu hususu temin için değişiklik yapılmıştır.

Dört ve beşinci maddelerde yalnız ifade tasbihleri yapılarak aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Maliye encümenine vermek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad E. Reisi	M. M.	Kâtib
Giresun	Rize	Bilecik
İ. Sabuncu	Fuad Sirmen	K. Gülek
Denizli	Diyarbakır	Eskişehir
Tahir Berkay	V. N. Sünkitay	Emin Sazak
Gaziantep	İçel	İstanbul
Nuri Pazarbaşı	Dr. M. Berker	A. H. Denizmen
Kastamonu		Sinob
M. Celâl Bayar	Y. Kemal Tengirşenk	
Niğde	Zonguldak	Zonguldak
Dr. R. Ferid Talay	H. Karabacak	M. Bozma

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 41
Esas No. 1/513

30 - XII - 1940

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi kanununa ek olarak Maliye vekilliğince hazırlanmış Başvekâletin 20 - XI - 1940 tarih ve 6/5162 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâiyhası İktisad encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi buyurulmakla Maliye vekâleti namına Varidat umum müdürü hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Lâiyha 3843 sayılı muamele vergisi kanununun tatbikatında görülen bazı müşküllerin halli ve mükelleflere kolaylıklar bahşedilmesi maksadile tanzim edildiği, cezümle defter tutmak külfeti tahmil edilmiş bulunan bir kısım küçük sanat müesseselerinin bu mükellefiyetin istilzam eylediği formaliteleri ifa edemediklerinden dolayı sıkıntıya düşer olmaları hasebile bunların götürü vergi usulüne tâbi tutulmaları ve memleket menafii bakımından teşvik ve himayeleri faydalı bulunan bazı küçük sanat erbabının muamele vergisinden muaf kılınmaları; fiyâl, şube ve satış mağazaları bulunmayan toptancı ticarethanelerin mühim kalemlere balığ olan gündelik satışlarının emtia idhalât ve ihracat defterlerine nevi ve vahid satış gösterilmek suretile kaydının tatbikatta büyük zorluklar doğurduğu anlaşıldığından, bu mağazaların, muamelelerini mezkûr defterlere nevi ve vahid satış fiatı göstermeksizin kaydına müsaade olunabilmesi maksadlarını teminen hazırlandığı anlaşılan lâiyhayı encümenimiz esas itibarile kabul ve İktisad encümenince hazırlanan metin üzerinde müzakere icra eylemiştir.

Lâiyhanın başlığı kısaltılmıştır.

Birinci maddenin son fıkrası muvakkat hü-

kümleri ihtiva etmesi itibarile maddeden ayrılmış ve geri kalan kısmı vuzuhu temin etmek üzere ufak bir ibare değişikliği yapılmak suretile kabul edilmiştir.

Muvakkat madde hükmünden istifade ile kendilerini götürü vergiye tâbi tutturacak sanat erbabının 1941 senesi için dahi bu suretle götürü vergi vermelerinin temini zımında maddeye bir hüküm ilâvesi düşünülmüş ise de muamele vergisi kanununda mevcut hükümler ile bunun müemmen olduğu anlaşılacakla ilâvesinden sarfı nazar edilmiştir.

İkinci madde aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü madde ibare tashihile, dördüncü ve müteakib maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Maliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	T. Coşkan	H. Kitabcı
Kâtib		
İstanbul	Bursa	Bursa
F. Öymen	Dr. Sadi Konuk	A. Nevzad Ayas
Bursa	Giresun	İsparta
Fazıl Güleç	M. Akkaya	Mükerrem Karaağaç
İsparta	İsparta	Kayseri
Kemal Turan	R. Ünlü	F. Baysal
Kayseri	Kayseri	Ordu
S. Serim	Suad Hayri Ürgüblü	II. Yalman
Seyhan	Trabzon	Yozgad
S. Çam	Sırrı Day	S. İçöz

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/513

Karar No. 18

2 - I - 1941

Yüksek Reisliğe

Muamele vergisi kanununa ek olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 5162 sayılı 20 son teşrin 1940 tarihli tezkeresile Yüksek Meclise arzedilen kanun lâiyhası İktisad ve Bütçe encümenlerinin mazbatalarile birlikte Encümenimize tevdi olunmakla Varidat umum müdürü hazır olduğu halde görüşüldü.

Lâyihanın hazırlanmasını mucib sebeplerin tedkikinden ve verilen izahattan anlaşıldığı veçhile, yeni muamele vergisi kanununun tatbikatta hâsil ettiği bazı zorlukları ortadan kaldırmak ve bu suretle de mükelleflere kolaylık temin etmek maksadile bazı tadil tekliflerini ihtiva eden mezkûr lâyiha esas itibarile muvafık görülerek maddelerin müzakeresine geçildi.

1 — Lâyihanın birinci maddesi, ufak miqyas- ta muharrik kuvvet ve az mikdarda işçi kullanmakla beraber ehemmiyetli derecede imalât yapımları veya bünyeleri parçalanmağa müsaid bulunması itibarile küçük sanat muafiyetinden istifade ettirilmemiş ve götürü vergi istemek hakkı kendilerine tanınmamış olan sınaî müesseselerden trikotaj, plâstik eşya, kundura kalıbı, ökçe, kese kâğıdı, terazi, baskül ve bunların montaj işlerini yapan müesseselerin ve bir de bazı kayid ve şartlarla muafiyete alınan tabakhanelerden, muafiyet dışında kalan derileri imal edenlerin yalnız bu deri imal ve tesliminden dolayı alınacak muamele vergilerinin bu müesseseler isterler ise, götürü usulde alınabilmesini temin maksadile hazırlanmış olduğu ve bu maddeye, aynı suretle küçük sanat muafiyetinden istifade ettirilmemiş ve götürü usule de tâbi tutulmamış olan boyahanelerden muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte üçü geçmeyenlerin de İktisad encümenince ilâve edilmiş bulunduğu anlaşmıştır.

İplik, mensucat, deri, kâğıd ve sair maddelerin son imal safhasını teşkil eden boya işleri ekseriya mamulün aşını meydana getiren müessesenin bir kısmı halinde çalışmakta ve fakat memleketimizde boyacıları müstakillen iera eden mü-

him sınaî müesseseler de mevcud bulunmakta ve bu itibarla boya işinin götürü usule bağlanması, muamele vergisi kanunile tesis edilmiş olan karşılıklı kontrol sistemini haleldar edecek bir mahiyet arz etmektedir. Bununla beraber ufak şehir ve kasabalarımızda beş, on işçiden mürekkep mütevazi bir kadro ile çalışan ve yukarıda bahse mevzu sınaî müesseselerle kıyası hiç bir veçhile kabil olmayan yazma ve boyama müesseselerinden defter tutmak ve beyanname vermek suretile vergi almak usulünün bunları iktihamı kolay olmayan müşküllere uğratacağını nazara alan encümenimiz, İktisad encümeninin tadilini esas itibarile muvafık görmekle beraber müzakerelerinde, götürü usul müessese sahibile birlikte işçi sayısı üçü geçmeyen boyahanelere hasredildiği takdirde güdülen maksadın istihsal edilmiş olmayacağını ve zira küçük şehir ve kasabalarımızda bu mikdardan fazla işçi çalıştırdıkları halde yine defter ve beyanname külfetine katlanamıyacak boya ve yazma müesseseleri de bulunduğu neticesine vardığından bunları salıfûlbeyan müşküllerden kurtarmak ve ancak bu yüzden sanayiın parçalanmasına ve vergi ziyana meydan vermemek için boyahanelerde götürü vergi usulünün tatbikını otuz bin ve daha az nüfuslu yerlere hasreylemeği ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyenlere de teşmil eylemeyi muvafık bularak birinci maddeyi bu esasa göre değiştirmiştir.

2 — Lâyihanın ikinci maddesi, filyal, şube ve satış mağazası olmayan toptancı ticarethane ve müteahhidleri ve alelûmum filyal, şube ve satış mağazalarını, asıl kanun mucibince tutacakları emtia idhalât ve ihracat defterine, aldıkları ve sattıkları mamulâtı, nevi ve vahid satış fiatı göstererek kaydetmek külfetinden varestede bırakmak maksadile tanzim edilmiştir.

3843 sayılı kanunda toptancı ticarethane ve müteahhidlik vasfı, bunların vergiye tâbi sınaî müesseselerden veya sınaî müesseselerin fil-

yal, şube ve satış mağazalarından bir takvim yılı içinde otuz bin liradan fazla mal almak veyahud vergiye tâbi sınaî müesseselere bir takvim yılı içinde otuz bin liralıktan fazla mal yaptırmak şeklinde tesbit edilmiş olduğu cihetle, Muamele vergisi kanunu muvacehesinde toptancı addedilenler arasında hakikat halde satışlarının ekseriyeti perakende olan ticarethaneler de girmiş bulunmaktadır. Diğer taraftan, Muamele vergisi kanununun 29 ve 30 ncu maddeleri mucibince gerek sınaî müesseselerin, gerek toptancılarla, fiyal, şube ve satış mağazalarının tutacakları defterlere mamullerinin, vahid satış fiyatı gösterilmek suretile ve nevi itibarile kaydedilmesi mecburidir. Bir kısım mükelleflerin satışları ekseriyet itibarile perakende olması dolayısıyla her gün, muhtelif nevilere bir çok kalemlere baliğ olan satışların nevi itibarile deftere kaydi oldukça müşkül bulunduğu gibi çeşidli imalât yapan bir kısım sanayi şubelerinde de satışların deftere nevi itibarile kaydında aynı müşkülât mevcut bulunmaktadır.

Hükümet bu müşkülâtı bertaraf etmek maksadile fiyal, şube ve satış mağazası bulunmayan toptancı ticarethane ve müteahhidleri, defterlerinde nevi ve vahid satış fiyatı göstermekten varestede kılacak bir madde kaleme almış ise de bu maddede fiyal, şube ve satış mağazası bulunan toptancılarla çeşidli imalât yapan sınaî müesseselerin de maruz kaldıkları aynı müşkülât nazara alınmamış olduğundan istihdaf edilen gaye istihsal edilmiş olmayacaktır. Fiyal, şube ve satış mağazası bulunan mükelleflerin buralara satılmak üzere gönderecekleri mamulâtın vergisi, kanununun 18 nci maddesinin B ve E bendleri mucibince bu mükelleflerin aynı cins mamulden bizzat sattıklarının vasatî vahid fiyatına göre kıymetlendirilerek alınmakta olduğu cihetle, fiyal, şube ve satış mağazası bulunan mükelleflere defterlerinde nevi ve vahid fiyat göstermemek müsaadesi verilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Emsal satış bedellerinin tayinine esas olan vasatî vahid fiyatların bulunması, satılan mamulâtın nevi ve vahid fiyatlarının tesbitini zarurî kılmakla beraber, muamele vergisi kanununun 31 nci maddesi mucibince mükellefler, sattıkları mal mukabilinde müşterilerine fatura vermek mecburiyetinde bulduklarından ve bu faturalara, teslim edilen mamulâtın nevi ve vahid fiyatlarının da yazılması mecburî olduğundan, bu

mükellefleri defterlerinde nevi ve vahid satış fiyatı göstermek külfetinden kurtarmak için vasatî vahid satış fiyatlarını ay sonlarında, mükellefler nezdinde kalan fatura kopyalarından dökmek suretile bir cedvel tanzim ederek bu cedvel üzerinden hesap etmek usulü Maliye vekâletile mutabık kalınarak kabul edilmiş ve bu suretle bütün mükellefler için, teslim ettikleri mamulâtı imalât defteri hariç olmak üzere diğer kanunî defterlerinde nevi ve vahid satış fiyatı göstermeden Maliye vekâletince tayin olunacak cinsler itibarile kaydetmek kolaylığı temin olunmuş ve lâyihanın ikinci maddesi bu esasa göre yeniden yazılmıştır.

Emsal satış bedeli üzerinden kıymetlendirilmesi icab eden mamulâtı bulunan mükelleflerin, bu mamulâta aid vergilerinin matrahını tayin için, ay sonlarında tanzimi icab eden cedvelin ehemmiyeti aşikâr olduğundan bu maddeye mezkûr cedvelin ne suretle hazırlanacağını gösteren vazih hükümler konulduğu gibi cedvel tanzim etmemek suretile suiniyetlerini gösteren mükellefler bulunursa bu gibilerin mamulâtını kıymetlendirmek üzere emsal satış fiyatlarının, asıl kanundaki hüküm dairesinde resen takdir komisyonunca tayin olunacağı ve bu bedellere göre tarh olunacak vergilere cezaen zam yapılacağı da maddede ilâve edilmiştir.

Defterlerinde mamulâtın nevini ve vahid fiyatını kaydetmeyecek olan mükelleflerin, aynı mamulâtı beyannamelerinde göstermeleri de mümkün olamayacağından bu ciheti de nazara alan encümenimiz beyannamelere, mamulâtın, ibtidai madde tenzilât cedvelindeki pozisyonlara göre ve mamulâtı aynı zamanda istihlâk vergisine de tâbi olanların bu vergiye tâbi mamulâtlarına da istihlâk vergisi kanunundaki vergi nisbetleri itibarile kaydetmelerini zarurî gördüğünden, maddeye bunu temin edecek bir fıkra ilâve ettiği gibi, defterlere kaydolunacak mamulât cinslerinde, her müesseseyi kendi ihtihadına göre harekette serbest bırakmanın tatbikatta tevliid edeceği karışıklıkları ve kontrol hususunda ihdas edeceği müşkülli nazara alarak her sanat şubesinde vücutte getirilen mamulâtın cinslerinin Maliye vekâletince yapılacak tedkikata göre ve tasnifli bir esas dahilinde tesbit edilmesini ve defterlere bu cinslerin kaydolunmasını muvafık görmüş ve bu hususta da maddeye bir hüküm derceylemiştir.

3 — Üçüncü madde bazı kelime tashihleriyle Bütçe encümeninin maddesi kabul edilmiştir.

4 — Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 2430 sayılı kanuna atfedilmiş olan vergilerin hangi kanunlara müstenid olduğunun madde metninde tasrihi faydalı görüldüğünden, madde bu esas dairesinde yeniden yazılmıştır.

Muvakkat madde — Bazı kelime değişikliklerle Bütçe encümeninin muvakkat maddesi kabul edilmiştir.

Lâyiha bu değişikliklerle Umumî Heyetin tas-

vibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi

İstanbul

A. Bayındır

Kırklareli

Hamdi Kuleli

Gaziantep

A. Aksu

M. M.

Malatya

Nasuhi Baydar

Kırşehir

İzzet Özkan

Van

İbrahim Arvas

Kâtib

Kastamonu

H. Dicle

Tokad

Cemal Kovalı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Muamele vergisi hakkındaki 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanuna ek kanun lâiyihası

MADDE 1 — Muamele vergisi hakkındaki 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanunun 27 nci maddesile haklarında götürü vergi usulünün tatbiki kabul edilmemiş olan mükelleflerden muharrik kuvveti iki beygiri ve işçi sayısı müessesese sahibile birlikte onu geçmeyen trikotaj, plastik eşya, kundura kalıbı, ökçe, kese kâğıdı, terazi ve baskül ve bunların montaj işlerini yapan sınaî müesseseleri ve işbu kanunun üçüncü maddesinin «B» fıkrasında yazılı muafiyet haricinde kalan derileri imal eden tabakhaneleri istedikleri takdirde mezkûr kanun hükümleri dairesinde götürü vergiye bağlamağa Maliye vekâleti salâhiyetlidir.

Yukarıki fıkrada yazılı sınaî müesseseler ile tabakhanelerin ve 3843 sayılı kanunla yeniden mükellefiyete girmiş olupta mezkûr kanunun 27 nci maddesinde yazılı şartları haiz bulunan sınaî müesseselerin 1940 malî yılı vergileri de, bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yazı ile talep edilmek şartile götürü usulde alınır.

MADDE 2 — Filyal, şube ve satış mağzası bulunmayan toptancı ticarethane ve müteahhitler ile alelumum filyal, şube ve satış mağzalarının sattıkları mamulâtı, emtia ithalât ve ihracat defterine nevi ve vahit satış fiyatı göstermeksizin kaydetmelerine Maliye vekâletince müsaade olunabilir.

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi hakkındaki 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanuna ek kanun lâiyihası

MADDE 1 — Muamele vergisi hakkındaki 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanunun 27 nci maddesile haklarında götürü vergi usulünün tatbiki kabul edilmemiş olan mükelleflerden muharrik kuvveti iki beygiri ve işçi sayısı müessesese sahibile birlikte onu geçmeyen trikotaj, plâstik eşya, kundura kalıbı, ökçe, kese kâğıdı, terazi ve baskül ve bunların montaj işlerini yapan sınaî müesseseler ile muharrik kuvvet kullanılmayan ve işçi sayısı müessesese sahibile birlikte üçü geçmeyen boyahaneleri işbu kanunun üçüncü maddesinin «B» fıkrasında yazılı muafiyet haricinde kalan derileri imal eden tabakhaneleri istedikleri takdirde mezkûr kanun hükümleri dairesinde götürü vergiye bağlamağa Maliye vekâleti salâhiyetlidir.

Yukarıdaki fıkrada yazılı sınaî müesseseler ile tabakhanelerin ve 3843 sayılı kanunla yeniden mükellefiyete girmiş olub ta mezkûr kanunun 27 nci maddesinde yazılı şartları haiz bulunan sınaî müesseselerin 1940 malî yılı vergileri de, bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yazı ile talep edilmek şartile götürü usulde alınır.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 28 - V - 1940 tarih ve 3843 sayılı Muamele vergisi kanununun 27 nci maddesiyle haklarında götürü vergi usulünün tatbiki kabul edilmemiş olan mükelleflerden muharrik kuvveti iki beygiri ve işçi sayısı müessese sahibi ile birlikte onu geçmeyen trikotaj, plâstik eşya, kundura kalıbı, ökçe, kese kâğıdı, terazi ve baskül ve bunların montaj işlerini yapan sınaî müesseseler ile muharrik kuvvet kullanılmayan ve işçi sayısı müessese sahibi ile birlikte üçü geçmeyen boyahaneleri işbu kanunun 3 ncü maddesinin (B) fıkrasındaki debağhanelerden mezkûr fıkradaki muafiyet haricinde kalan derileri imal edenleri istedikleri takdirde Maliye vekâleti götürü vergiye bağlar.

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı muamele vergisi kanununun 27 nci maddesiyle haklarında götürü vergi usulünün tatbiki kabul edilmemiş olan mükelleflerden muharrik kuvveti iki beygiri ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen trikotaj, plastik eşya, kundura kalıbı, ökçe, kese kâğıdı, terazi ve baskül ve bunların montaj işlerini yapan sınaî müesseseleri ve nüfusu otuz bine kadar olan yerlerde bulunub muharrik kuvvet kullanılmayan ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen boyahaneleri istedikleri takdirde Maliye vekâleti götürü vergiye bağlar.

İşbu kanunun üçüncü maddesinin B fıkrasıyla vergiden muaf tutulan tabakhanelerden muafiyet dışında kalan derilerin imal ve tesliminden dolayı alınacak vergi de talep edildiği takdirde, götürü usulde alınır.

Bu maddedeki nüfus kaydı en son sayıma göre belediye hududu içindeki nüfusu ifade eder.

MADDE 2 — 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanunun 23 ncü maddesi mucibince verilmesi lâzimgelen aylık beyannameler ile yirmi dokuz ve otuzuncu maddeleri mucibince tutulması icabeden (muamele), (emtia idhalât ve ihracat) ve (satış) defterlerine mamulât, nevi ve vahid satış fiyatları veya vahid imal ücretleri gösterilmeksizin Maliye vekâletince tesbit edilen cinsler itibarile kaydedilebilir. Maliye vekâleti her sanat şubesindeki mamulâtın cinslerini tayine salâhiyetlidir.

Beyanname ve defterlerde nevi ve vahid satış fiyatı göstermeyen mükellefler aşağıdaki hükümlere riayete mecburdurlar :

A) Sınaî müesseseler aylık beyannamelerine, teslim edilen mamulâtı, ibtidai madde tenzilât cedvelindeki pozisyonlar itibarile dercederler. Mamulâtı aynı zamanda istihlâk vergisine de tâbi olan sınaî müesseseler, beyannamelerinde, bu mamulâtı, tâbi oldukları istihlâk vergisi nisbeti itibarile gösterirler. Beyannamelerini bu

Hü.

İk. E.

MADDE 3 — 3843 sayılı kanunun 10 ncu maddesinin yedi numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

7) A - Muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geç-

MADDE 3 — 3843 sayılı kanunun 10 ncu maddesinin 7 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

7) A - Muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen

B. E.

Mal. E.

fıkra hükmüne uygun olarak tanzim etmeyenlerin vergilerine % 20 zam yapılır.

B) 3843 sayılı kanunun 18 nci maddesinin B ve E bendleri mucibince emsal satış bedeli üzerinden vergiye tâbi teslimatı bulunanlar, her ayın sonunda bu bedellerin tayinine esas teşkil eden mamulâtlarının; nevi, miktar ve satış bedellerini gösterecek şekilde müfredath bir cedvelini; sözü geçen kanunun 31 nci maddesi hükmüne göre saklamak mecburiyetinde oldukları fatura kopyalarından çıkarmak suretile tanzim ve bu cedvele göre, nevi itibarile vasatî vahid fiatları tesbit ederek bu fiatlar üzerinden emsal satış bedellerini hesap ederler.

C) Vasatî vahid fiatları da ihtiva edecek olan yukarıki fıkradaki cedvelin kayıtlara mutabakati mükellef ve varsa muhasibi veya bu vazifeyi gören memuru tarafından imza edilerek tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanır ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara ibraz edilir. Bu cedvel mucibince tesbit olunan vasatî vahid fiatları gösteren bir liste, mükellef ve muhasibi tarafından müştereken imzalı olarak cedvelin teallûk ettiği ayı takib eden ayın 15 nci günü akşamına kadar fiyâl, şube ve satış mağazalarına ve sınaî müesseseler tarafından ayrıca, kendilerine imalât yaptırmış olan müşterilerine gönderilir.

D) Yukarıki B fıkrasında yazılı aylık cedveli tanzim veya salâhiyetli memurlara ibraz etmeyen mükelleflerin o ay içinde teslim ettikleri mamulâtın emsal satış bedelleri, 3843 sayılı kanunun 19 ncu maddesindeki unsurlar nazara alınarak resen takdir komisyonunca tayin olunur. Bu bedeller üzerinden sınaî müesseselere tarholunacak vergilere bir kat zam yapılır. Bu hal sınaî müesseselerden maada mükellefler tarafından vukua getirildiği takdirde senelik vergilerine ve bir seneden az faaliyette bulunanların faaliyet devresine aid vergilerine, cedvel tanzim edilmeyen her ay için % 10 zamlonur.

MADDE 3 — 28 - V - 1940 tarih ve 2843 sayılı kanunun onuncu maddesinin 7 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

7) A - Muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı müessese sahibi ile birlikte onu geç-

MADDE 3 — 28 - V - 1940 tarihli ve 3843 sayılı kanunun onuncu maddesinin yedi numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

7) A - Muharrik kuvvet kullanmayan ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen

Hü.

meyen tabakhaneler,

B - Muharrrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmeyen ve dolap, debağat maddeleri ügütme değirmeni ve su tulumbasından başka tesisatı bulunmayan tabakhanelerin meşin, sahtiyân, vaketa, astarlık, silindir ameliyesine tâbi tutulmamış ve kösele evsafını gayri hâiz gön imalâtı (bu tabakhanelerde bunlardan başka maddeler de imal edildiği takdirde bu maddeler muamele vergisine tâbidir.)

MADDE 4 — Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 2430 sayılı kanun hükümleri dairesinde yapılacağı, hususî kanunlarında yazılı olan vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 3843 sayılı kanunun meriyetinden itibaren mezkûr kanun hükümleri dairesinde icra olunur.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Maliye, İktisad, Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

19 - II - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
A. Çetinkaya	N. Topçoğlu	

İk. E.

tabakhaneler,

B - Muharrrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmiyen ve dolap, debagat maddeleri ügütme değirmeni ve su tulumbasından başka tesisatı bulunmıyan tabakhanelerin meşin, sahtiyân, vaketa, küçük bacak hayvan derilerinden yapılan astarlık, silindir ameliyesine tâbi tutulmamış ve kösele evsafını gayrihaiz gön imalâtı «bu tabakhanelerde mezkûr derilerden başka maddeler de imal edildiği takdirde bu maddeler muamele vergisine tâbidir.»

MADDE 4 — Tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 2430 sayılı kanun hükümleri dairesinde yapılacağı, hususî kanunlarında yazılı olan vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 3843 sayılı kanunun meriyetinden itibaren mezkûr kanun hükümleri dairesinde icra olunur.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Hükûmetin 6 ncı maddesi aynen.

B. E.

meyen tabakhaneler,

B - Muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen dolap ve debağat maddeleri öğütme değirmeni ve su tulumbasından başka tesisatı bulunmayan meşin, sahtiyan, vağeta, küçük bacak hayvan derilerinden astarlık, silindir ameliyesine tâbi tutulmayı kösele vasfını haiz olmayan gön imal eden tabakhaneler (bu tabakhanelerde mezkûr derilerden başka maddeler de imal edildiği takdirde yalnız bu maddeler muamele vergisine tâbidir.)

MADDE 4 — İktisad encümeninin 4 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE — Birinci maddede yazılı sınaî müesseseler ile tabakhanelerin ve 3843 sayılı kanunla yeniden mükellefiyete girmiş olup da mezkûr kanunun yirmi yedinci maddesinde yazılı şartları haiz bulunan sınaî müesseselerin 1940 malî yılı vergileri de, her yerde mutad vesaitle ilânmadan itibaren bir ay içinde talep edilmek şartile, götürü usulde alınır.

MADDE 5 — Hükûmetin 5 nci maddesi aynen.

MADDE 6 — Hükûmetin 6 nci maddesi aynen.

Mal. E.

tabakhaneler,

B - Muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı müessese sahibile birlikte onu geçmeyen ve dolap, debağat maddeleri öğütme değirmeni ve su tulumbasından başka tesisatı bulunmayan ve meşin, sahtiyan, vaketa, küçük bacak hayvan derisinden astarlık, silindir ameliyesine tâbi tutulmayan ve kösele vasıflarını haiz bulunmayan gön imal eden tabakhaneler.

Bu tabakhanelerde bunlardan başka deriler de imal edildiği takdirde yalnız bu deriler muamele vergisine tâbidir.

MADDE 4 — 2643, 2731, 2796 ve 2820 sayılı kanunlar hükümleri dairesinde alınmakta olan ve tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri 2430 sayılı kanun hükümlerine göre icra edilen vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri, 3843 sayılı kanunun meriyetinden itibaren mezkûr kanun hükümleri dairesinde icra olunur.

MUVAKKAT MADDE — İşbu kanunun birinci maddesinde yazılı sınaî müesseseler ile tabakhanelerin ve 3843 sayılı kanunla yeniden mükellefiyete girmiş olupta mezkûr kanunun 27 nci maddesinde yazılı şartları haiz bulunan sınaî müesseselerin 1940 malî yılı vergileri de, keyfiyetin her mahalde mutad vasıtalarla ilânını takib eden günden itibaren bir ay içinde yazı ile istenilmek şartile götürü usulde alınır.

MADDE 5 — Hükûmetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 6 — Hükûmetin altıncı maddesi aynen.